

2020

Documento marco: Estratexia de resposta á COVID-19 da Cooperación Galega



XUNTA
DE GALICIA



cooperacióngalega

Dirección Xeral de Relacións
Exteriores e coa UE

Vicepresidencia primeira e Consellería
de Presidencia, Xustiza e Turismo.
Xunta de Galicia

Contido

Presentación	2
1. Xustificación	3
2. Metodoloxía	4
3. Proposta marco	6
3.1. Ámbitos estratéxicos	6
3.2. Prioridades xeográficas e transversais	7
3.3. Colectivos prioritarios	7
3.4. Modalidades e instrumentos de axuda	7
3.5. Avaliación da estratexia	7

Presentación

O Informe intermedio de seguimento do IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021) incluíu entre as súas recomendacións a definición dunha estratexia complementaria ao IV Plan Director en diálogo cos axentes de cooperación co fin de facer fronte ao impacto negativo da pandemia da COVID-19 e da crise sanitaria, social e económica en Galicia e nos países e nas comunidades socias. Atendendo esta recomendación, a Vicepresidencia primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Turismo da Xunta de Galicia a través da Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE (DXRREE e UE) quere presentar ao conxunto de actores e axentes galegos de cooperación a proposta de elaboración participativa dunha estratexia de resposta á COVID-19 da Cooperación Galega complementaria do IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021) e que estará vixente durante a situación de pandemia.

O IV Plan Director deseñouse para reforzar a contribución da Cooperación Galega á Axenda 2030 de Desenvolvemento Sustentable das Nacións Unidas. Pero a actual crise está a afectar ao segundo bienio (2020-2021) de execución do IV Plan Director sendo precisa unha adaptación flexible do mesmo ao novo contexto de emerxencia de tal xeito que os seus recursos e instrumentos respondan con eficacia ás novas demandas e necesidades das comunidades sociais e dos axentes de cooperación. Ante a incerteza respecto da persistencia e duración desta emerxencia, a DXRREE e UE ten previsto elaborar o Plan Anual 2021 da Cooperación Galega con base nos resultados deste proceso participativo co fin de organizar e orientar os seus activos, recursos e instrumentos e facilitar desde a política pública galega de cooperación internacional a loita contra a pandemia e as súas negativas consecuencias que están a afectar gravemente ás comunidades e persoas máis vulnerables.

Este documento baséase no seguinte **marco de referencia internacional e estatal**:

- O marco de resposta das Nacións Unidas á COVID-19.
- A Comunicación da Comisión Europea “Resposta global da Unión Europea á COVID-19”.
- A Estratexia de resposta conxunta da Cooperación Española á crise da COVID-19.

Este documento organízase en **tres seccións**:

- a) A primeira sección presenta a xustificación da necesidade da elaboración participativa dunha estratexia de resposta á COVID-19 da Cooperación Galega.
- b) A segunda sección describe a metodoloxía do proceso participativo de elaboración da estratexia.
- c) A terceira sección desenvolve unha breve proposta marco para facilitar o diálogo e o debate cos axentes de cooperación e os socios de desenvolvemento nos países e comunidades do Sur.

1. Xustificación

A pandemia global da COVID-19 constitúe o principal e máis urxente desafío humanitario a nivel local e global. Unha ameaza real para a vida e saúde de toda a Humanidade que está a ter consecuencias graves para o benestar físico, mental, social, económico e ambiental de millóns de persoas en todo o mundo. Canda á irreparable perda de vidas humanas, esta crise multidimensional xa provocou profundos retrocesos nos avances acadados ao abeiro da axenda global de desenvolvemento humano sustentable nos últimos trinta anos, especialmente nos países empobrecidos ou en situación de conflito. Con todo, este agravamento das pobreza, as desigualdades, as vulnerabilidades e a crise climática ten xerado un movemento global de resposta que afirma o deber e compromiso de non deixar a ninguén atrás a través do fortalecemento da cooperación internacional e o reforzamento dos sistemas públicos de saúde e protección social para salvar vidas e protexer ás persoas e ás comunidades e os seus medios sustentables de vida.

Transcorridos oito meses desde a declaración de pandemia global pola Organización Mundial da Saúde no mes de marzo, os efectos negativos da COVID-19 teñen transformado esta doenza vírica nunha sindemia, unha epidemia onde as fragilidades e vulnerabilidades sociais derivadas da pobreza, a exclusión e as desigualdades agravan os seus impactos negativos sobre as persoas e comunidades. Neste contexto de compartida fragilidade, vulnerabilidade e interdependencia, resulta aínda máis oportuno impulsar as medidas necesarias para acelerar a consecución dos 17 Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS) proclamados na Axenda 2030 de Desenvolvemento Sustentable das Nacións Unidas. Complementariamente, a pandemia da COVID-19 vai demandar que a nacente década de acción polos ODS (2020-2030) inclúa o deseño de medidas ambiciosas de recuperación e reconstrución que, de vez, faciliten o cumprimento íntegro da visión da Axenda 2030 dunha vida digna, saudable, en paz, próspera, con liberdade e nun medio ambiente sustentable para todas as persoas.

A Cooperación Galega quere unirse con esta estratexia aos esforzos das Nacións Unidas, da Unión Europea e da Cooperación Española para ofrecer unha resposta coherente, coordinada, creativa, participativa e excepcional con base nos recursos, experiencia e activos do sistema galego de cooperación organizados a nivel estratéxico, operativo e instrumental no vixente IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021). O carácter abrupto e inesperado desta crise sanitaria global ten afectado practicamente á totalidade das iniciativas solidarias e proxectos promovidos e financiados pola Cooperación Galega, tanto nas comunidades e países socios como en Galicia. Tras dunha primeira resposta de urxencia ás demandas e necesidades dos axentes de cooperación e socios de desenvolvemento, a DXRREE e UE estima que o carácter persistente da pandemia demanda a definición en man común dunha estratexia de resposta á COVID-19 complementaria do IV Plan Director da Cooperación Galega, tal e como se recomenda no informe

intermedio de seguimento do vixente plan director. Con esta estratexia a Cooperación Galega apoiará aquelas iniciativas e actuacións de protección, resiliencia, recuperación e reconstrución centradas nas persoas e colectivos máis afectados polas consecuencias da pandemia.

Esta estratexia de continxencia ten por obxectivo, xa que logo, consensuar unha resposta flexible e eficaz ás necesidades e demandas dos socios de desenvolvemento da Cooperación Galega. Para acadalo, o proceso de elaboración desta estratexia fomentará un diálogo aberto e unha participación ampla e inclusiva dos axentes galegos de cooperación e os seus socios de desenvolvemento. A través dun diagnóstico participativo identificaránse os principais puntos de fractura que teñen acontecido por causa da pandemia nas comunidades sociais e mais nos procesos vinculados á xestión do ciclo do proxecto de tal xeito que se fundamenten as adaptacións que sexan necesarias do marco estratéxico, instrumental e operativo do IV Plan Director.

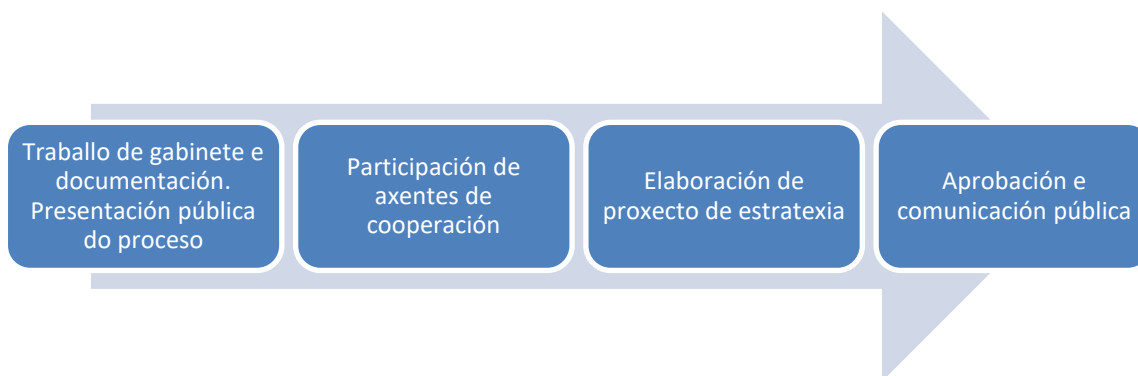
Xunto co cambio climático, esta pandemia constitúe o risco existencial máis urxente que afronta a humanidade. Esta trágica realidade da nosa común fragilidade e vulnerabilidade como especie fainos cobrar conciencia de como a solidariedade e a empatía, bases éticas da nosa política pública de cooperación para o desenvolvemento, se encarnan nos deberes de coidado mutuo, acompañamento e axuda que inspiran esta estratexia de resposta á COVID-19. Porque para non deixar a ninguén atrás, a mobilización da vontade solidaria da cidadanía galega, da súa sociedade civil organizada e das Administracións públicas resulta máis necesaria e oportuna que nunca.

2. Metodoloxía

O proceso de elaboración da estratexia realizarase promovendo unha participación ampla e inclusiva dos axentes de cooperación así como dos socios de desenvolvemento no exterior. A asistencia técnica para a facilitación do proceso foille encomendada pola DXRREE e UE a Xosé Luís Pastoriza Rozas.

Durante os meses de novembro e decembro de 2020 ofrecerase a oportunidade ao conxunto de axentes de cooperación de participar en xuntanzas e entrevistas co fin de facilitar o debate e diálogo e a realización de achegas e propostas para ser integradas na estratexia. Tamén se poderán enviar as mesmas ao correo electrónico plandirectorgalicia@outlook.es ou ben concertando unha entrevista ou xuntanza de traballo co consultor responsable do proceso.

O proceso de elaboración desta estratexia de resposta á COVID-19 desenvolverase consonte ás seguintes fases:



1. Fase I: Traballo de gabinete e documentación. Presentación pública do proceso

- 1.1. Traballo de gabinete e documentación.
- 1.2. Comunicación de apertura do proceso aos axentes de cooperación.

2. Fase II: Participación de axentes de cooperación

- 2.1. Envío de documento de diagnóstico aos axentes de cooperación.
- 2.2. Entrevistas cos axentes de cooperación.
- 2.3. Grupos focais cos axentes de cooperación.

3. Fase III: Elaboración de proxecto de estratexia

- 3.1. Entrega de borrador da estratexia de resposta á COVID-19 á DXRREE e UE.
- 3.2. Apertura de proceso de achegas dos axentes de cooperación.
- 3.3. Entrega de anteprojecto da estratexia de resposta á COVID-19 á DXRREE e UE.

4. Fase IV: Aprobación e comunicación pública

- 4.1. Sesión pública de presentación de anteprojecto.
- 4.2. Presentación e votación en xuntanza do CONGACODE.
- 4.3. Difusión pública da estratexia de resposta á COVID-19.

As diversas fases do proceso participativo desenvolveranse de acordo ao seguinte cronograma:

<i>Fases</i>	<i>Quincenas</i>				
	<i>Outubro</i>	<i>Novembro</i>		<i>Decembro</i>	
	<i>2ª</i>	<i>1ª</i>	<i>2ª</i>	<i>1ª</i>	<i>2ª</i>
<i>Fase I. Traballo de gabinete e documentación. Presentación pública do proceso.</i>					
<i>Fase II. Participación de axentes de cooperación.</i>					
<i>Fase III. Elaboración de proxecto de estratexia.</i>					
<i>Fase IV. Aprobación e comunicación pública</i>					

3. Proposta marco

3.1. Ámbitos prioritarios

Con base no marco proposto polas Nacións Unidas, a Unión Europea e a Cooperación Española, este documento propón tres ámbitos prioritarios que serán consensuados durante o proceso participativo, inclusivo e transparente de elaboración desta estratexia.

Os tres ámbitos prioritarios suxeridos son os seguintes:

- **Ámbito prioritario 1:** Afrontar a emerxencia sanitaria apoiando os sistemas e servizos de saúde e aos gobernos, comunidades e organizacións da sociedade civil socias da Cooperación Galega para rematar coa transmisión do virus da COVID-19.
- **Ámbito prioritario 2:** Promover o exercicio dos dereitos sociais básicos (saúde, educación, alimentación, hábitat, auga e saneamento básico) e a cohesión social e reforzar os sistemas públicos de protección social con iniciativas lideradas desde o nivel comunitario e local.
- **Ámbito prioritario 3:** Mitigar o impacto socioeconómico e salvagardar ás persoas máis vulnerables e ás comunidades locais garantindo os seus ingresos e os seus medios sustentables de vida.

Con carácter transversal, darase continuidade ás medidas de apoio ao mantemento e fortalecemento da capacidade dos axentes de cooperación e das súas organizacións socias e ás actividades de educación para a cidadanía global, tal e como están previstas no IV Plan Director e o seu marco instrumental.

3.2. Prioridades xeográficas e transversais

Esta estratexia complementaria respectará as prioridades xeográficas do IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021) e fomentará a atención específica aos países menos adiantados ou cun índice de desenvolvemento humano baixo.

As intervencións financiadas ao abeiro desta estratexia complementaria respectarán as prioridades transversais establecidas no IV Plan Director da Cooperación (2018-2021): erradicación da pobreza multidimensional, equidade de xénero, defensa da sustentabilidade ambiental e a loita contra o cambio climático, o enfoque baseado en dereitos humanos, o respecto pola diversidade cultural e a promoción da interculturalidade, a equidade e a loita contra as desigualdades, e a participación cidadá e fortalecemento institucional e da sociedade civil.

3.3. Colectivos prioritarios

Esta estratexia prestará unha atención preferente ás persoas e grupos de poboación en situación de vulnerabilidade ou en risco de marxinación, exclusión ou discriminación que teñan sido máis afectadas pola pandemia.

Estes grupos de poboación coinciden cos colectivos identificados no IV Plan Director como prioritarios por mor de atoparse en situación de vulnerabilidade, en risco de marxinación e exclusión ou sendo vítima de múltiples discriminacións e violencias como as mulleres e nenas, adolescentes, persoas traballadoras informais, poboación indíxena ou afrodescendente, minorías étnicas, persoas con diversidade funcional, persoas maiores dependentes, persoas doentes sen recursos, poboación refuxiada ou desprazada, etc. A estes colectivos tamén se engaden as persoas defensoras dos dereitos humanos e a sociedade civil organizada en contextos de regresión democrática e autoritarismo ou en países onde as medidas sanitarias máis severas para a loita contra a pandemia inclúen a restrición dos dereitos e as liberdades públicas.

3.4. Modalidades e instrumentos de axuda

As medidas e liñas de acción que se consensuen durante o proceso participativo executaranse a través do marco instrumental previsto polo IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021).

3.5. Avaliación da estratexia

A implementación desta estratexia así como a súa adaptación as circunstancias sobrevidas durante a súa execución será avaliada durante o proceso de avaliación externa final participativa do IV Plan Director da Cooperación Galega (2018-2021).